

грижилъ да услужва само на султана и на правителство-то му, а пакъ всичко друго, ако ще би на огънь да горѣло; той не е щѣлъ нито да чуе, нито да знае. нито пакъ е искалъ да се разговаря съ турски-тъ министри за работи-тъ на християне-тъ. Султанъ-тъ и правителство-то му, като че не сж могле безъ княза Ст. Богориди, защото, макаръ и да билъ владѣющій князь на острова Самосъ (какви-то въ онова врѣме сж биле и князове тѣ на Влашко и Богданско, — само съ повечко правѣ), той не е сѣдѣлъ въ острова, ами си е испращалъ *каймаками* (намѣстници), какъвто е билъ и Гавриилъ Кръстѣвичъ, да управляватъ мѣсто-то. — Подиръ смъртъ та на Василиаки Великовъ и на

ва Василий Априловъ, още повече като тогава турци-тъ не сж обръщале внимание на такива работи, та не сж имале дори и писалище за печата. По-молби-тъ на чорбаджи Стоянъ, на голѣми Вълко чорбаджи и на Василиаки Великовъ, мнозина тѣмъ познати голѣмци турци, високи службаше, убѣждавале княза Богориди „да заповѣда на патриарха да направи нѣколко владци отъ бжлгарски-тъ черноглавци“, но той не взелъ това внимание, както не взелъ въ внимание и молби-тъ на Априлова и други още нѣкои за отваряние-то печатница негдѣ въ Бжлгарско, а така и ония на християне-тъ въ тжрновска-та епархия за да имъ се назначи и ржкоположи за митрополитъ свещеннопокоа Викентий отъ село Бялковци (при Тжрново), та да се избавятъ отъ грѣха Неофитъ. Ако е ималъ добра воля, всичко това князь Богориди е можилъ съ една дума да изврши. Въ врѣме на грѣцко-то възстание, откакъ, по заповѣдъ на султана, биле обѣсени цариградския грѣцки патриархъ Григорий и многрѣцки владци, султанъ Махмудъ 2-й, който билъ люто разжрденъ на грѣцко-то духовенство, както и садразаминъ-тъ (жрвий министръ), предлагале на княза Богориди, на Василиаки Великовъ и на нѣкои отъ бегликчи-башие-тъ, каквито сж биле чорбаджи тоиятъ и голѣмий орбаджи Вълко, да представятъ духовни лица бжлгаре за да се назначатъ за владци, на ако би имало и нѣкой по-достоентъ, да се назначи за цариградски патриархъ. Василиаки Великовъ и бегликчи-башие-тъ се сжгласиле за това, ала князь Богориди не склонилъ, защото немало достойни лица бжлгаре за владци и защото въ такова врѣме не щѣлъ да оскжрбява Велика-та еркова (грѣцка-та патриархия) Князь Богориди бѣше ументъ, хитжръ и сжобразителентъ човѣкъ; той всичко разбираше, когато се говореше бжлгарски, ала самъ не говореше, защото забравилъ; съ бжлгаре-тъ обикновено говореше турски или грѣцки, а пакъ много му бѣше драго, когато му се яви нѣкой бжлгаринъ, който знае френски, за да се разговаря съ него на тоя езикъ. Понеже сжпруга-та му, която много по-рано се поминала, била влахия, въ кѣща-та на княза Богориди се говореше повече влашки, а майка му, която много стара починала въ Цариградъ, не знаела другъ езикъ освѣтъ бжлгарския. Когато приближилъ смъртния часъ на княза Стефанъ Богориди (той се помина въ Цариградъ, въ двореца си на Арнауткой, въ края на мѣсець Августъ прѣвъ 1859 год.), по настоявание-то на Гавриила Кръстѣвичъ, който всѣкога му е билъ най-ближенъ и най-вѣрентъ, да подари нѣщо за бжлгарски-тъ училища и храмове, въ завѣщание-то си, между друго, князь-тъ наредилъ да се сжгради хубавъ храмъ въ родно-то му мѣсто Котелъ и да се даде парична помощъ за бжлгарския храмъ въ Цариградъ. До колко-то се знае, испжлнители-тъ на завѣщание-то му — иерусалимский патриархъ Кирилъ, зетъ му Махайлъ Стурдза (бивши молдавски князь) и сватъ му Алеко Фотиади бей, като грѣци, не испжлнихъ таа часть отъ завѣщание-то. Така сторихъ, види се, по причина на бжлгаро-грѣцка-та церковна распра, която се повдигна прѣвъ слѣдуща-та 1860 год. Пжрвий главентъ управителъ на бивша-та Источна Румелия, Алеко паша (князь Александъръ Богориди) е синъ на княза Ст. Богориди. Гавриилъ Кръстѣвичъ, Анастасъ Петровичъ Гранитски, Савва Стойковичъ Раковски и тефанъ Н. Николовъ Изворски (и четирма-та родени въ Котелъ), павѣстни на врѣме-то си бжлгарски писатели, сж вжспитанници на княза Ст. Богориди.